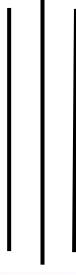


आर्थिक वर्ष २०७९/८० मा जिल्ला आयुर्वेद स्वास्थ्य केन्द्र नवलपरासी (ब.सु.पू) कार्यालयबाट सम्पन्न  
कार्यक्रमहरुको विवरण



वार्षिक प्रतिवेदन

फोन नं. ०७८-५५५९४७

इमेल: dahcnp1980@gmail.com

Website-dahcnawalpur.gandaki.gov.np



गण्डकी प्रदेश सरकार

सामाजिक विकास तथा स्वास्थ्य मन्त्रालय

स्वास्थ्य निर्देशनालय

जिल्ला आयुर्वेद स्वास्थ्य केन्द्र नवलपरासी(ब.सु.पू.)

गण्डकी प्रदेश, नेपाल

## बिषयसूची

## पेज .न

पृष्ठभूमि- नवलपरासी जिल्लाको परिचय.....	१
नवलपरासी जिल्लामा आयुर्वेद संस्थाहरु.....	२
कार्यालयको भौतिक पूर्वाधारहरु.....	४
कार्यालयको दरबन्दी पदपूर्ति, कर्मचारी विवरण.....	४
निजी आयुर्वेद संस्थाको विवरण.....	५
विरामी तथ्याङ्क विवरण.....	६
सम्पादित प्रदेश सरकारबाट प्राप्त वार्षिक कार्यक्रमहरुको विवरण.....	७
सम्पादित संघिय सरकारबाट प्राप्त वार्षिक कार्यक्रमहरुको विवरण.....	१२
वार्षिक लक्ष्य / प्रगति विवरण .....	१८
संस्थाका नविनतम प्रयासहरु.....	१८
निस्कर्ष र सुझाव.....	२०
कार्यक्रम सम्बन्धि फोटोहरु.....	२१

## परिचय

नेपालको गण्डकी प्रदेश अन्तर्गत पर्ने ११ जिल्लाहरुमध्ये नवलपरासी (बर्दघाट सुस्ता पूर्व) एक को नेपालको सविधान २०७२ अनुसार साविकको नवलपरासी जिल्लालाई विभाजन गरी नवलपरासी (ब.सु.पूर्व) जिल्ला रहन गएको हो । सुस्ता देखि बर्द पूर्वको भाग यस जिल्ला अन्तर्गत पर्दछ । यो जिल्ला पहाडी र तराई भूभाग मिलेर बनेको छ । यो जिल्ला को पूर्वमा चितवन,पश्चिममा नवलपरासी (ब.सुस्ता पश्चिम) उत्तरमा पाल्पा र तनहु र दक्षिणमा भारत पर्दछ । यस जिल्ला को कुल क्षेत्रफल १३३१.१६ वर्ग कि.मि.क्षेत्रफलमा फैलिएको छ । जिल्ला को भू-संरचना तराईको समथर भूभाग देखि समुद्री सतह बाट १९२६ मिटर अग्लो पहाडहरु रहेका छन् । नेपालको जनगणना २०६८ अनुसार यस जिल्लाको जनसंख्या ३,११,६०४ रहेक छ । जसमा महिला १,६८,८२५ र पुरुष १,४२,७७९ रहेको छन् । यस जिल्लामा शहरी क्षेत्रमा बसोबास गर्ने जनसंख्या ७०.१४ प्रतिशत र ग्रामिण क्षेत्रमा बसोबास गर्ने जनसंख्या २९.८६ प्रतिशत रहेको छ र बसोबास गर्ने प्रमुख जातिहरुमा ब्राह्मण, क्षेत्री, मगर, थारु, गुरुङ्ग, कुमाल, कामि, दमै, ठकुरी, मुसहर आदि पर्दछन् । जातीय हिसाबमा पहाडी भेगमा मगर जातिको र नारायणी तट क्षेत्रमा थारु जातिको बाहुल्यता रहेको छ । यस जिल्लाको प्राकृतिक स्रोत र सम्पदाले पनि भरिपुर्ण रहेको छ । यहाँ तराईको खेति योग्य समथर भू-भाग, बनजंगल, जडिबुटी लगाएत फलाम खानी,चुनढुंगा भएका ठुला पहाडहरु रहेका छन । यस जिल्लाममा पर्ने प्रमुख नदीहरुमा नारायणी र कालिगण्डकी पर्दछ । त्यस्तै भरही खोला, कावासोती खोला, गिरुवारी खोला, विनयी खोला प्रमुख खोलाहरुमा पर्दछन ।

नवलपरासी जिल्लामा धार्मिक तथा पर्यटकीय महत्व बोकेको थुप्रै ऐतिहासिक स्थलहरु रहेको छन् । जसमा दाउन्ने देवी मन्दिर, मौलाकालिका मन्दिर, गजेन्द्र मोक्षधम, शास्वत धाम, अकलादेवी मन्दिर घुमारी घाट, लोसेधरा, धौवादी, देवचुली डाँड, अमलटारी आदि पर्दछन । यी धार्मिक तथा पर्यटकीय स्थलमा स्थानीय स्वदेशी तथा विदेशी भक्तजन तथा पर्यटकको घुइचो लाग्ने गर्दछ । यहाँ बसोबास गर्ने मानिसहरुको प्रमुख पेशा कृषि हो । यहाँ मुख्य रुपमा धान,गहु कोदो,केरा लगाएतका वलिहरुको उत्पादन हुन्छ ।

यस जिल्लाको पहाडी भेगमा उत्पादित सुठी, तेजपत्ता, हरो, वरो, लगाएतका जडिबुटीहरु स्वदेश तथा विदेशमा निर्यात हुने गर्दा जसले गर्दा हजारौ मानिसहरुलाई रोजगारी प्राप्त भएको छ । यस जिल्ला को प्रमुख औद्योगिक एवं व्यापारिक केन्द्रहरुमा दुम्कौली, भेडावारी, सर्दी, कावासोती पर्दछन । यस जिल्लालाई ८ वटा स्थानीय तहमा विभाजन गरिएको छ । जसमा ४ वटा नगरपालिका र ४

वटा गाउँपालिका पर्दछन् । यस जिल्लामा विभिन्न भौगोलिक वनावट, जातजाति, भाषा भाषी र धर्मलाम्बी मानिसहरुको बसोवास रहे पनि एकापसमा सौहार्दा बसोवास रहेको छ ।

#### क)नगरपालिकाहरु

कावासोती नगरपालिका

मध्यबिन्दु नगरपालिका

देवचुली नगरपालिका

गैडाकोट नगरपालिका

#### ख)गाउँपालिकाहरु

विनयी त्रिवेणी गाउँपालिका

हुप्सेकोट गाउँपालिका

बुलिगटार गाउँपालिका

बौदीकाली गाउँपालिका

#### कार्यालयका उद्देश्यहरु

- १ नागरिकरुलाई आधारभूत आयुर्वेद चिकित्सा सेवा निशुल्क रुपमा प्रदान गर्ने,
- २ विरामीको निशुल्क स्वास्थ्य परिक्षण तथा औषधि वितरण गर्ने
- ३ स्वास्थ्य प्रवर्धन,
- ४ जडिबुटीको प्रयोग, संरक्षण एवं प्रबर्द्धन गर्ने ।

#### कार्यालयका जिम्मेवारीहरु

- प्रदेश सरकार अन्तर्गत स्वास्थ्य निर्देशनालय मातहतको कार्यालयको रुपमा रही प्रदेश र स्थानीय तहसँग समन्वय, सहजीकरण, सहयोग एवं तोकिए बमोजिम प्रदेश निर्देशन भए अनुसार कार्यान्वयन गर्ने,
- निशुल्क विरामी परिक्षण तथा औषधि वितरण,
- दैनिक रुपमा योग, पंचाकर्म संचालन गरी नसर्ने रोग व्यवस्थापन गर्ने,
- स्थानीय सरकार र आयुर्वेद औषधालय विच समन्वय गर्ने,
- स्थानीय सरकार र आयुर्वेद औषधालय विच समन्वय गर्ने,



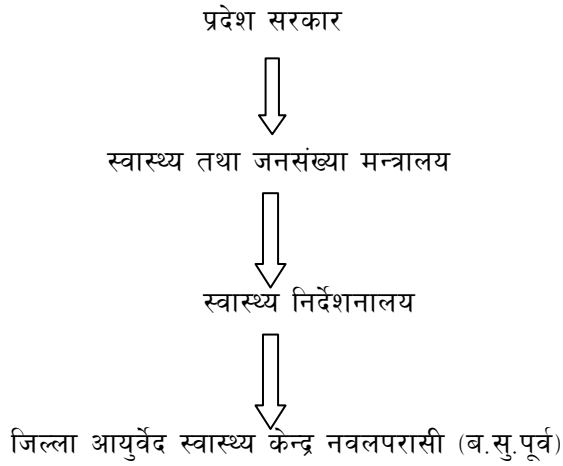
तस्विर:जिल्लाको नक्सा

- जिल्ला स्थित आयुर्वेद तथा वैकल्पिक चिकित्सा प्रदान गर्ने सरकारी संस्था, निजी संस्था र कर्मचारीहरूको सुपरिवेक्षण, अनुगमन, नियमन तथा गुणस्तर सम्बन्धी कार्य गर्ने,
- समुदायमा सस्थ प्रवर्धनका कार्यक्रमहरू अभियान संचालन गर्ने,
- स्थानीय स्तरमा उपलब्ध जडिबुटीको पहिचान, संरक्षण गर्ने र संकलन गरी औषधी निर्माण गरी वितरण गर्ने,
- संघीय र प्रदेश सरकारबाट तोकिएका कार्यहरू गर्ने,
- आर्थिक प्रशासनिक कार्य गर्ने ।

कार्यालयको संगठन संरचना र शाखाहरूको जिम्मेवारी

कार्यालयको संगठन संरचना

क) जिल्ला आयुर्वेद स्वास्थ्य केन्द्र नवलपरासी (ब.सु.पू)



कर्मचारी दरबन्दी

- आयुर्वेद चिकित्सक-१
- कविराज-१
- वैद्य-२
- सह-लेखापाल-१
- कार्यालय सहयोगी-२

चित्र नं. १.१ जिल्लामा आयुर्वेद संस्थाहरू

नक्सा नवलपरासी जिल्लाका गाउँपालिका र नगरपालिका

१) जिल्ला आयुर्वेद स्वास्थ्य केन्द्र नवलपरासी

२) गैँडाकोट आयुर्वेद औषधालय

३) रजहर आयुर्वेद औषधालय

४ )कावासोती आयुर्वेद औषधालय

५) त्रिवेणी आयुर्वेद औषधालय

६ )डेढगाउँ आयुर्वेद औषधालय

७ )नागरिक आरोग्य सेवा केन्द्र बुलिंगटार

८ )नागरिक आरोग्य सेवा केन्द्र हुप्सेकोट

### कार्यालय भौतिक पूर्वाधार

क्र.सं.	कार्यालयको नाम	स्थापना मिति	जग्गाको क्षेत्रफल	भवनको विवरण (कच्ची/पक्की, आफ्नै/भाडा)	कम्पाउन्ड वाल्ड (छ, छैन)	स्टाफ क्वार्टर (छ, छैन / प्रयाप्त, अप्रयाप्त)	खानेपानीको व्यवस्था (छ, छैन)	सवारी साधन (छ, छैन, प्रयाप्त, अप्रयाप्त)	कैफियत
१	जिल्ला आयुर्वेद स्वास्थ्य केन्द्र	२०५२	२.५ कठ्ठा	पिल्लर बिनाको पक्क भवन आफ्नै	पुरा नभएको	छैन	छ	मोटरवाइक १ थान बिग्रेको	

### दरबन्दी तथा पदपूर्तिको विवरण

क्र.सं.	पद	श्रेणी/तह	दरबन्दी	सेवा	समुह	पदपूर्ती		कैफियत
						स्थायी	करार	
१	आयुर्वेद चिकित्सक		१	स्वास्थ्य	आयुर्वेद	१	०	
२	वरिष्ठ कविराज निरिक्षक		१	स्वास्थ्य	आयुर्वेद	१	०	काज
३	वैद्य निरिक्षक		२	स्वास्थ्य	आयुर्वेद	२	२	
४	लेखापाल		१	प्रशासन	लेखा	१		
५	ल्याब टेक्निसियन		१			०		
६	अ.न.मी.		१					करार
७	कार्यालय सहयोगी		२					करार
८	अभ्यंगकर्ता		२					करार

### कर्मचारीको विवरण

कर्मचारी विवरण सबै आयुर्वेद संस्थाहरु, नवलपरासी

कार्यालयको नाम	ठेगाना	कर्मचारीको नाम	पद	तह	मोवाइल नं
गैडाकोट आ.औ	गैडाकोट नगरपालिका वार्ड नं ८	विष्णु पौडेल	व.कविराज निरिक्षक	सातौ	९८४५५९३८३९
		विजुला गिरि	वैद्य	पाँचौ	९८४५०५२६१
		गोपाल प्र. सापकोटा	का.स		९८४५०९०७१५
रजहर आ.औ	देवचुली नगरपालिका	कृष्ण शर्मा पौडेल	व.कविराज निरिक्षक	सातौ	९८४५२२५३०७७

	वडा नं. १६ देवचुली	जमुना ढकाल	वैध निरीक्षक	छैटौँ	९८४५०५२०६१
		सविता शर्मा	वैध	पाँचौँ	९८६९९५३६८५
		रामु चालिसे	का.स	स्थायी	९८४५३२२५५७५
कावासोती आ. औं.	कावासोती न.पा.८	नवराज पौडेल	कविराज	सातौँ	९८४७१४४१५०
		गोविन्दराज पौडेल	वैध	छैटौँ	९८४७८७१२१४
		शर्मिला ढकाल	का.स	करार	९८६७३८४९८४
त्रिवेणी आ. औं	त्रिवेणी न.पा.	राजेन्द्र प्रसाद राय	कविराज	सातौँ	९८४७२१०१२२
		राजेश कुमार यादव	वैध निरीक्षक	छैटौँ	९८४२७४३६१०
		भागवेन्द्र उपाध्याय	का.स	करार	९८४७१९२४९१
		निशा गुरुड	का.स	करार	९८६३६०१९७०
ढेढगाउँ आ.औं	ढेढगाउँ गा.पा	रिक्त	कविराज		
		निर्मला कुमारी बि.सी	वैद्य	चौथौँ	९८६७९४१९७१
		बिन्दु भण्डारी	का.स	करार	
जिल्ला आयुर्वेद स्वास्थ्य केन्द्र	मध्यविन्दु न.पा.	डा. सुजता शर्मा	आयुर्वेद चिकित्सक	आठौँ	९८५७०५५१४८
		गोकुल पराजुली	व.कविराज निरीक्षक	सातौँ	९८४७४३५३६०
		विष्णु प्रसाद ढकाल	वैध निरीक्षक	छैटौँ	९८४७०७३८१८
		डिलाराम कँडेल	वैध निरीक्षक	छैटौँ	९८४७५३९९५५
		भिम बहादुर राना मगर	सह लेखापाल	चौथो	९८६३५२७२२४२
		विद्यादेवी चापागाँई	ल्याव टेक्निसियन	करार	९८६९६८११४०
		तुलसी के.सी	अ.न.मी	करार	९८१७१७५६३४
		दुर्गा उप्रेती	का.स	करार	९८४७४४६२१६९
		चित्र बहादुर मिदुड	का.स.		
		सुसित्र भण्डारी	अभ्याङ्गकर्ता	करार	
		रोशन कुमार	अभ्याङ्गकर्ता		

### निजी र सामुदायिक आयुर्वेद स्वास्थ्य संस्थाको विवरण

१. रजहर सामुदायिक प्राकृतिक चिकित्सालय देवचुली
२. सम्बोधन आयुर्वेद फर्मा २ गैडाकोट
३. सोलुसन आयुर्वेद गैडाकोट २
४. दिर्धजीवन आयुर्वेद कावासोती
५. सदिक्षा आयुर्वेद भर्मा कावासोती
६. आचार्य आयुर्वेद क्लिनिक कावासोती
७. विनिता आयु फर्मा अरुणखोला
८. संगीता होमियो फर्मा अरुणखोला
९. गंगा आयुर्वेद
१०. सुर्दशन आयुर्वेद फर्मा
११. सुयोग आयुर्वेद फर्मा
१२. आशा किरण आयुर्वेद

## बिरामी तथ्यांक

संस्थाबाट बार्षिक रुपमा सेवा लिनेको संख्या - प्रमुख १० रोग अनुसार

क्र.स.	रोगको नाम	संख्या	कैफियत
१	अम्लपित्त	२३४३	
२	उदर रोग	२२५०	
३	उच्चरक्तचाप	३८२	
४	मधुमेह	३७२	
५	संधिवात	३०३	
६	श्वास	३८६	
७	अर्श	३०१	
८	कास	२०३	
९	कटिशुल	१९७	
१०	स्वेतप्रदर	१९४	

ल्याब सेवा लिनेको संख्या ( बार्षिक)

क्र.स.	परिक्षणसेवा/	संख्या	कैफियत
१	Hematology	१९३	
२	Biochemistry	१३७४	
३	Microbiology		
४	Paracitology		
५	Cerology		



## SERVICE DELIVERY STATISTICS OF DAHC

SN	particulars	No of Patients
1	Total patients of DAHC	14262
2	Total OPD patients	9179
3	Total number of lactating mother received Satavari from DAHC	344
4	Total number of Geriatric patient for special care	515
5	Total patients of Panchakarma and Purvakarma	1863
6	lab service	1567
7	Total patients of Ayurvedia health camp	369
8	Healthy lifestyle Program	52
9	Therapeutic yog	373
	Total	14262

### नवलपरासी जिल्लाका आयुर्वेद सेवाग्राही विवरण

क्र .सं.	सेवाग्राही	गैंडाकोट आ.औ .	रजहर आ.औ .	कावासोती आ.औ .	त्रिवेणी आ . .औ	डेढगाउँ आ.औ .	जिआ . के.स्वा	जम्मा
१.	OPD बिरामी	८२१२	८०८१	६७२४	५०२३	३४९४	९१७९	४०७१८
२	नागरिक आरोग्य सेवा केन्द्र कार्यक्रम /						८९२४	८९२४
३	स्तनपायी आमा सेवा कार्यक्रम	७७	१८५	१२९	९२	७४	३४४	९०१
४	जेष्ठ नागरिक स्वास्थ्य प्रवर्धन कार्यक्रम	४३८	८९७	२१३	९४७	१८६	५१५	३१७८
५	पंचकर्म कार्यक्रम	७७७८	७६९	११३२	०		१८६३	४५४२
६	निशुल्क स्वास्थ्य शिविर	४१६	८९२	३०२	३२७		३६९	२३०६

७	स्वास्थ्य प्रवर्धनका लागी जीवनशैली परिवर्तन तथा योग						१५५	१५५
८	स्वस्थ जीवन कार्यक्रम						५२	५२
९	उपचारात्मक योग						३७३	३७३
१०	रोग प्रतिरोधात्मक क्षमता वृद्धि गर्ने रसायन ) वितरण (औषधी							
११	मर्म चिकित्सा							
१२	शल्य चिकित्सा						५	५
१३	जेष्ठ नागरिक आरोग्य सेवा कार्यक्रम						३४७	३४७
१४	प्रयोगशाला परिक्षण						१५६७	१५६७
१५	गाउँ घर तथा शहरी क्लिनिक	२२१५	२९१६	१०५१	५२५			२२३५०
	जम्मा	१२१३६	१३७२२	९५५१	६९१९	३७५४	२३६९३	६९७७५

### नागरिक आरोग्य सेवा केन्द्रहरु

(क) नागरिक आरोग्य सेवा केन्द्र संख्या - २

१. नागरिक आरोग्य सेवा केन्द्र बुलिंगटार
२. नागरिक आरोग्य सेवा केन्द्र हुप्सेकोट

(ख) आयुर्वेद संस्था नभएको पालिका संख्या -०

नागरिक आरोग्य केन्द्रवाट सेवा लिनेको विवरण

क्र.स.	सेवाग्राही	हुप्सेकोट गाउँपालिका	बुलिंगटार गाउँ पालिका
१	ओपिडी	३७९२	४३६
२	योग	४४५	२९६
३	स्तनपाई	१०६	१७
४	जेष्ठनागरिक	८६०	१२०
५	पंचकर्म पुर्बकर्म	३५५	५५७

६	घरभेट संख्या	५३७	३१०
७	घरभेटबाट लाभान्वित संख्या	१०९३	

नागरिक आरोग्य कार्यक्रम (नागरिक आरोग्य सेवा केन्द्र स्थापना र जिल्ला नागरिक आरोग्य समित गठन

सि.न.	केन्द्र/सति गठन	पालिका	वार्ड	समिति	वार्ड	नागरिक
१	जिल्ला नागरिक आरोग्य	नवलपरासी व.सु.पू			-	
२	नगरस्तरीय आरोग्य	गैंडाकोट नगरपालिका			-	
३	नगरस्तरीय आरोग्य	देवचुली नगरपालिका			-	
४	नगरस्तरीय आरोग्य	कावासोती नगरपालिका			-	
५	नगर स्तरीय आरोग्य	मध्यबिन्दु			वडा न.१०	
६	पालिकास्तरीय आरोग्य	हुप्सेकोट गाउँपालिका			१२ वटा	नागरिक
७	पालिकास्तरीय आरोग्य	बुलिंगटारगाउँपालिका			६ वटा	नागरिक
८	समिति गठन नभएको	विनयी त्रिवेणी गाउँ			-	
९	समिति गठन नभएको	बौदिकाली गाउँपालिक			-	

बार्षिक कार्यक्रम र बजेटको लक्ष्य र प्रगति बिबरण

क्र .सं.	सम्पादित कार्यक्रमको नाम	सम्पादन गरेको स्थान	कार्य सम्पन्न विवरण	सेवाग्राही र लाभग्राही संख्या	खर्च बजेट रु . हजारमा	बार्षिक स्वीकृत बजेट रु हजारमा
	संगठित रुपमा योग सञ्चालन )Corporate Yoga)	अरुणखोला स्थित सम्पूर्ण ,सरकारी कार्यालय ,त्रिवेणी प्रतिष्ठान	कार्यालयका कर्मचारी तथा शिक्षकहरुलाई कार्यालय समयमा निरन्तर बसाईबाट हुने तनाब व्यवस्थापन, कम्मर दुखाई, वातव्याधि, आदिको रोकथाम एवं व्यवस्थापनका लागि office योग को रुपमा कुर्चीमै बसी गर्न सकिने योग आसन, प्राणायामहरुको अभ्यास गराएको । संगठित रुपमा योग पोष्टर बनाएको	कार्यक्रममा सहभागी संख्या:१०५	१००	१००

पंचकर्मपूर्वकर्म / सामग्री) कार्यक्रम खरिद, संचालन एवं व्यवस्थापन		पंचकर्मकोलागी लागि आवश्यक सामग्री खरिद गरिएको।		१००	१००
क्षारसुत्र कार्यक्रम (सामग्री खरिद तथा सञ्चालन एवम् व्यवस्थापन)		OT bed आदि क्षारसुत्रको सामग्रीहरू खरिद कर्मचारी, व्यवस्थापन		४९९९९.	६००
महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविकाहरूका लागि आयुर्वेद सम्बन्धी अभिमुखीकरण	जिल्ला आयुर्वेद स्वास्थ्य केन्द्र नवलपरासी	मध्यबिन्दु नगरपालिकामा रहेका महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविका हरुलाई आयुर्वेद सेवा प्रवाह सम्बन्धमा अभिमुखीकरण गराएको।	जम्मा १०८	३००	३००
	हुप्सेकोट गाउँ पालिका सभा हल	का हुप्सेकोट गाउँपालिका महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविकाहरूलाई महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविकाहरूका लागि आयुर्वेद सम्बन्धी अभिमुखीकरण कार्यक्रम दिएको।			
	कावासोती नगरपालिका सभाहल	कावासोती नगरपालिकामा रहेका विभिन्न वडाका महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविकाहरूलाई महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविकाहरूका लागि आयुर्वेद सम्बन्धी अभिमुखीकरण कार्यक्रम दिएको।			
स्थानीय तहको सहकार्यमा परम्परागत स्वास्थ्यकर्मीहरूलाई स्थानीय जडीबुटीहरूको पहिचान, संरक्षण, प्रयोगका लागि अभिमूखीकरण कार्यक्रम पुस्ता / हस्तान्तरण	बुलिंगटार गाउँ पालिका	परम्परागत स्वास्थ्यकर्मीहरूको ज्ञान तथा सिपको अभिलेखीकरण गरी नवलपरासी जिल्लामा पाइने प्रमुख जडीबुटीहरूको नाम विवरण सहितको सूची तयार गरेको।	१० जना सहभागी	२००	२००
	मध्यबिन्दु नगरपालिका	मध्यबिन्दु नगरपालिका वडा न १ २, अन्तरगत विभिन्न परम्परागत स्वास्थ्यकर्मीहरूलाई स्थानीय जडीबुटीहरूको पहिचान, संरक्षण, प्रयोगका लागि अभिमूखीकरण र ज्ञान तथा सिपको अभिलेखीकरण गरिएको थियो।			
	विनयीत्रिवेणी गाउँपालिका	विनयी त्रिवेणी गौपालिका २ अन्तरगत परम्परागत स्वास्थ्यकर्मी तथा किसानहरूलाई जडीबुटी सम्बन्धि अभिमूखीकरण गरिएको।			
स्वास्थ्य प्रवर्द्धनका लागि जीवनशैलि परिवर्तन कार्यक्रम तथा योग	गैँडाकोट नगरपालिका ८	आयुर्वेद सिद्धान्तमा आधारित स्वस्थ जीवनशैली र योग सम्बन्धी कार्यक्रम सञ्चालन विधि सहितको विषयवस्तु तयार गरी कार्यक्रम सञ्चालन गरियो। नसर्ने रोगको व्यवस्थापनका लागि रोग प्रतिरोधात्मक औषधी तुलसी चिया सेवन गराइयो। आयुर्वेदमा उल्लेख भएका स्वास्थ्य जीवनशैली योग अभ्यास सम्बन्धी जानकारी प्रदान गरी आफ्नो स्वास्थ्य प्रवर्द्धनका लागि उपयोगमा ल्याउन प्रेरणा		५००	५००

			प्रदान गरियो ।			
		देवचुली नगरपालिका वडा न ९,१०	आयुर्वेद सिद्धान्तमा आधारित स्वस्थ जीवनशैली र योग सम्बन्धी कार्यक्रम सञ्चालन विधि सहितको विषयवस्तु तयार गरी कार्यक्रम सञ्चालन गरियो	१५५ जना सहभागी		
		हुप्सेकोट गाउँपालिका	आयुर्वेद सिद्धान्तमा आधारित स्वस्थ जीवनशैली र योग सम्बन्धी कार्यक्रम सञ्चालन विधि सहितको विषयवस्तु तयार गरी कार्यक्रम सञ्चालन गरियो ।			
		बुलिंगटार गाउँपालिका	नसर्ने रोगको व्यवस्थापनका लागि आयुर्वेदिय जीवनशैली आहार विहार योग सम्बन्धि कक्षा संचालन विभिन्न योग अभ्यास गरियो र कार्यक्रममा २८ जना सहभागीहरूको Blood Sugar Test गरिएको थियो ।			
		बौदिकाली गाउँपालिका	नसर्ने रोगको व्यवस्थापनका लागि आयुर्वेदिय जीवनशैली आहार विहार योग सम्बन्धि कक्षा संचालन विभिन्न योग अभ्यास गरियो			
	प्रयोगशाला संचालनका लागि आवश्यक पर्ने उपकरण, रिपेजेन्ट र किट खरिद		प्रयोगशालाको लागि आवश्यक किटहरू खरिद गरिएको		२००	२००
	ज्येष्ठ नागरिक आरोग्य सेवा कार्यक्रम	लक्ष्मी नारायण मन्दिर गैंडाकोट	जेष्ठ नागरिकको स्वास्थ्य परीक्षणका, सुगर परीक्षण साथै आयुर्वेद औषधीहरू अश्वगन्धा चूर्ण, महानारायण तेल,सर्पगन्ध घन वटी योगराज गुगुल, चन्द्रप्रभावबटी सितोपलादी चूर्ण आदि औषधि खरिद गरि निःशुल्क वितरण गरियो ।	३००	३००	३००
		हुप्सेकोट गाउँपालिका वडा ४ र ६	जेष्ठ नागरिकको स्वास्थ्य परीक्षण गरी आयुर्वेद औषधीहरू अश्वगन्धा चूर्ण, महानारायण तेल, अविपत्तिकर चुर्ण त्रिफला चुर्ण , योगराज गुगुल, चन्द्रप्रभावबटी सितोपलादी चूर्ण आदि औषधि खरिद गरि निःशुल्क वितरण गरियो ।			
		विनयी त्रिबेणी गाउँपालिका	जेष्ठ नागरिकको स्वास्थ्य परीक्षण गरी आयुर्वेद औषधीहरू अश्वगन्धा चूर्ण, महानारायण तेल, अविपत्तिकर त्रिफला चुर्ण , योगराज गुगुल, चन्द्रप्रभावबटी सितोपलादी चूर्ण आदि औषधि खरिद गरि निःशुल्क वितरण गरियो ।			

		बुलिंगटार गाउँपालिका	जेष्ठ नागरिकको स्वास्थ्य परीक्षण गरी आयुर्वेद औषधीहरु अश्वगन्धा चूर्ण, महानारायण तेल, अविपत्तिकर चूर्ण त्रिफला चूर्ण, योगराज गुगुल, चन्द्रप्रभावबटी सितोपलादी चूर्ण आदि औषधि खरिद गरि निःशुल्क वितरण गरियो। सुगर जाँच पनि गरियो	३४७		
	विद्यालय आयुर्वेद तथा योग शिक्षा कार्यक्रम	मध्यबिन्दु नगरपालिका हुप्सेकोट, बुलिंग टार, गाउँपालिका गाउँ पालिका शिक्षा शाखा	माध्यमिक तहको सामुदायिक तथा निजि प्रधानाध्यापकस्वास्थ्य शिक्षाक र महिला, दिने योग तालिम ४२ पुरुष विधार्थीलाई विद्यालय आयुर्वेद तथायोग शिक्षा, दिएको वितरण गरिएको पुस्तक	६४ जना	५००	५००
	प्रयोगशाला सेवा लगायत आधारभुत तथा अत्यावश्यक औषधी, रिएजेन्ट लगायतका स्वास्थ्य सामग्री खरिद		आधारभूत अत्यावश्यक औषधिहरु खरिद गरिएको		२००	२००
	जम्मा				२८००	२८००

संघीय सरकारबाट प्राप्त शर्त तर्फ बार्षिक कार्यक्रम सख्या १६ र बजेट रु.४२६५००० अन्तरगत सम्पादन गरेका कार्यक्रमको बिबरण

क्र.सं.	सम्पादित कार्यक्रमको नाम	सम्पादन गरेको मिति	सम्पादन गरेको स्थान	कार्य सम्पन्न विवरण	सेवाग्राही र लाभग्राही संख्या	खर्च बजेट रु. हजारमा	बार्षिक स्वीकृत बजेट रु. हजारमा
१	आयुर्वेद सेवा कार्यक्रम सम्बन्धी समन्वयात्मक समिक्षा		जिल्ला आयुर्वेद स्वास्थ्य केन्द्र स्याङ्जा	सहभागी संख्या: २२ जना	२५	७५	७५
२	प्रयोगशाला संचालन (अन्यसेवा शुल्क समेत)			१ जना ल्याब असिस्टेण्ट करार सेवा भर्ना गरी ल्याब सेवा संचालन गरिएको	१५४७	४००	४००
३	आयुर्वेद सेवा कार्यक्रम सम्बन्धी क्षमता अभिवृद्धि तालिम)AHMISसमेत(		जिल्ला आयुर्वेद स्वास्थ्य केन्द्र नवलपरासी	यस तालिम कार्यक्रममा आयुर्वेद औषधालयका र नागरिक आरोग्य सेवा केन्द्रका र जिल्लाका स्वास्थ्यकर्मीहरु गरी १२ जना सहभागीले तालिम लिएका थिय।	१२	१००	१००
४	औषधी खरिद			केयर हर्बल कम्पनीबाट १२ लाख मुल्यको ३२ प्रकारका आयुर्वेद औषधिहरु खरिद गरी सेवा ग्राहीलाई वितरण गरिएको	३२ प्रकार	१२००	१२००
५	अनुगमन मूल्यांकन, निरीक्षण तथा समन्वय			नवलपरासी जिल्लामा रहेको निजी आयुर्वेद संस्थाहरु तथा आयुर्वेद औषधालयहरु र नागरिक आरोग्य सेवा		७५	७५

				केन्द्रहरूको विभिन्न मितिमा कार्यालयका कर्मचारीद्वारा अनुगमन निरीक्षण गरिएको			
६	जेष्ठ नागरिकको लागि स्वास्थ्य प्रवर्द्धन सेवा कार्यक्रम(व्यवस्थापन खर्च)			कार्यालयमा नियमित उपचारमा आउने जेष्ठनागरिकहरूलाई रसायन औषधि अश्वगन्धा चूर्ण वितरण गरिएको साथै पूर्वकर्म सेवा स्नेहनश्वेदन सेवा दिएको ।,	५१५	२५	२५
७	मेडिकल सामग्री,उपकरण तथा मेसिनरी औषधि खरिद			कार्यालयको लागि आवश्यक मेडिकल उपकरणहरू विपी सेट, वेट,मेशिन आदि खरिद गरिएको ।		५०	५०
८	विद्यालय आयुर्वेद तथा योग शिक्षा कार्यक्रम		मध्यबिन्दु नगरपालिका शिक्षासमन्वय गरि साखा संग २ सामुदायिक ,२ निजि विद्यालयका प्रधानाध्यापक, स्वास्थ्य शिक्षक र महिला र पुरुष बिधार्थीलाई ४ दिने तालिम संचालन गरिएको	लाभान्वित सहभागी संख्या -१६ जना कार्यक्रममा विद्यार्थी तथा शिक्षक शिक्षिकालाई विभागले तयार गरेको Module For Ayurveda and Yoga Education at school मा आधारित रहि कार्यक्रम सम्वन्धमा अभिमुखिकरण गराएको थियो ।	१६	८०	८०
९	निःशुल्क आयुर्वेद तथा वैकल्पिक चिकित्सा शिविर		मध्यबिन्दु नगरपालिका वडा न १५ मा	यस शिविरमा स्वास्थ्य परिक्षण,औषधि वितरण र प्रयोगशाला परिक्षण गरिएको	३६९	१००	१००
१०	पञ्चकर्मपूर्वकर्म सेवा / कार्यक्रम			२ जना अभ्यङ्कर्ता करार सेवामा राखी नियमित पूर्वकर्म सेवा संचालन गरिएको ।	१८६३	५६०	५६०
११	स्वस्थ जीवन कार्यक्रम			सेवाग्राहीहरूलाई नियमिति रुपमा अमृत चिया सेवन गराएको । बिहानमा योग सिकाइको	५२	७५	७५
१२	राष्ट्रिय आरोग्य दिवस तथा धन्वन्तरी जयन्ति		जिल्ला आयुर्वेद स्वास्थ्य केन्द्र नवलपरासी	राष्ट्रिय आरोग्य दिवस तथा धन्वन्तरी जयन्ती - २०७९ स्वस्थ पर्यावरण र समुन्नत स्वास्थ्यको लागि आयुर्वेद भन्ने मूल नाराका साथ मनाइयो। साथै स्वास्थ्य सम्बन्धि विभिन्न जनचेतनामूलक कार्यक्रम योग,आयुर्वेद र स्वस्थ जीवनशैलीको महत्व बारे प्रचार प्रसार गरियो । चिकित्सकीय योगाभ्यास सहित सर्वसाधारणको सहभागिता रहेको थियो ।		४८	६०

	राष्ट्रिय योग दिवस		जिल्ला आयुर्वेद स्वास्थ्य केन्द्र नवलपरासी	स्वस्थ जीवनको चाहना योग शिक्षा र साधना भन्ने आदर्श वाक्य सहित राष्ट्रिय योग दिवस २०७९ माघ १ गते स्वास्थ्य सम्बन्धि बिभिन्न जनचेतनामूलक कार्यक्रम सहित प्रमुख जिल्ला अधिकारीको प्रमुख आतिथ्यतामा सफलताका साथ दिवस मनाइयो । चिकित्सकीय योगाभ्यास सहित सर्वसाधारणको उल्लेख्य सहभागिता रहेको थियो ।		३५	
	अन्तर्राष्ट्रिय योग दिवस २१विश्व योग दिवस / २०२३जुन		जिल्ला आयुर्वेद स्वास्थ्य केन्द्र नवलपरासी	जिल्ला आयुर्वेद स्वास्थ्य केन्द्र नवलपरासी मा नवौ अन्तर्राष्ट्रिय योग दिवस मानवताका लागि योग भन्ने मूल नाराका साथ मनाइयो ।सहभागीहरूलाई चिकित्सकीय योगाभ्यास सहित योग,आयुर्वेद र स्वस्थ जीवनशैलीको महत्व बारे प्रचार प्रसार गरेको थियो ।		२९	
१३	जडिबुटीबाट चूर्ण औषधी निर्माण			कार्यलयमा जडीबुटी खरिद गरि जामुन बीज चूर्ण , त्रिफला चूर्ण ,अश्वगन्ध चूर्ण आदी चूर्ण औषधिहरू निर्माण गरियो ।		७५	७५
१४	आयुर्वेद संस्थालाइ औषधी तथा अन्य सामग्री ढुवानी			आरोग्य केन्द्रलाई औषधि तथा अन्य सामग्री ढुवानी गरियो		५०	५०
१५	स्तनपायी आमालाइ मातृशिशु सुरक्षार्थ दुग्धवर्द्धक तथा अन्य औषधि वितरण कार्यक्रम(व्यवस्थापन खर्च)			स्तनपायी आमालाइ मातृशिशु सुरक्षार्थ दुग्धवर्द्धक औषधि सतावरी चूर्ण दशमूल तेल निःशुल्क वितरण गरिएको ।	३४४	४९९२.	५०
१६	नागरिक आरोग्य सेवा केन्द्र तथा अभियान संचालन खर्च			२ वटा नागरिक आरोग्य सेवाकेन्द्रका कर्मचारी जना बैद्य र ३ जना कार्यालय सहयोगी गरी जम्मा ५ जना करार सेवाका कर्मचारीलाई तलब वितरण गरिएको ।,आरोग्य समिति गठन,अभिमुखीकरण,हाते पुस्तिका छपाई तथा वितरण	८९२४ जना	१२९०	१२८९
	जम्मा					४२६५०००	४२६४४५१

### आर्थिक ब्यबस्थापन

बजेट	विनियोजित बजेट	निकासा बजेट	बजेट खर्च १५०	बेरुजु फर्छ्यौट	
				जम्मा आ.व. २०७६/०७७	आ.व. २०७७/०७८ मा फर्छ्यौट
सर्शत अनुदान	४२६५०००	४२६४४५१	९९.९९	०.००	०.००



सामानिकरण अनुदान	११६४६०००	१०९९५६०४	९४.४२	०.००	०.००
विशेष अनुदान	०				
	०				
जम्मा	१७९११०००	१५२६००५५	९५.९१		

अनुसूचि -२(भौतिक तथा वित्तीय प्रगति- आयुर्वेद तर्फको) अनुसारका मुख्य मुख्य क्रियाकलापहरु

(संघ शसर्त अनुदान)

क्र. सं.	कार्यक्रम	शिर्षक	एकाइ	परिमाण	बजेट (रु. हजारमा)	बजेट खर्च रकम	भौतिक प्रगति %	वित्तीय प्रगति %
१)	निशुल्क आयुर्वेद तथा वैकल्पिक चिकित्सा शिविर कार्यक्रम	२२५२२	पटक	१	१००	१००	१००	१००
२)	अयुर्वेद सेवा सम्बन्धि क्षमता अभिवृद्धि तालिम	२२५२२	पटक	१	१००	१००	१००	१००
३)	पचकर्म तथा पुर्बकर्म कार्यक्रम तलब	२२५२२	पटक	१	५६०	५६०	१००	१००
४)	अनुगमन, मुल्याङ्कन, निरीक्षण तथा समन्वय	२२५२२	पटक	१	७५	७५	१००	१००
५)	औषधी खरिद	२२५२२	पटक	१	१२००	१२००	१००	१००
६)	स्वास्थ्य जिवन कार्यक्रम	२२५२२	पटक	१	७५	७५	१००	१००
७)	राष्ट्रिय तथा अन्तरस्ट्रिय योग दिवस, राष्ट्रिय आरोग्य तथा धन्वन्तरी दिवस	२२५२२	पटक	१	६०	६०	१००	१००
८)	जडिबुटीबाट चुर्ण औषधी निर्माण	२२५२२	पटक	१	७५	७५	१००	१००
९)	मेडिकल सामाग्री तथा उपकरण औजार खरिद	२२५२२	पटक	१	५०	५०	१००	१००

१०)	विधालय आयुर्वेद तथा योग शीक्षा कार्यक्रम	२२५२२२	पटक	१	८०	१००	१००	१००
११)	नागरिक अरोग्य केन्द्र स्थापना	२२५२२२	पटक	१	१२९०	१२८९	१००	१००
१२)	प्रयोगशाला सन्चालन	२२५२२२	पटक	१	४००	३९९	९९.८८	९९.८८
१३)	स्तनपाई आमालाई मातृशिसु सुरक्षार्थ दुग्धबर्धक औषधि वितरण	२२५२२२	पटक	१	५०	५०	१००	१००
१४)	आयुर्वेद संस्थालाई औषधि तथा अन्य सामग्री ढुवानी	२२५२२२	पटक	१	५०	५०	१००	१००
१५)	जेष्ठ नागरिकको लागि स्वास्थ्य प्रवद्धन सेवा कार्यक्रम	२२५२२२	पटक	१	२५	२५	१००	१००
१६)	आयुर्वेद सेवा कार्यक्रम सम्बन्धी सवमयात्मक समिक्षा	२२५२२२	पटक	१	७५	७५	१००	१००

### (समानीकरण अनुदान - पुजीगत)

कार्यक्रम कोड	कार्यक्रम (पुँजीगत खर्च)	शिर्षक	एकाइ	परिमाण	बजेट (रु. हजारमा)	बजेट खर्च रकम	भौतिक प्रगति %	वित्तीय प्रगति %	कैफियत
	१)कार्यालयको लागि आवश्यक मेशिनरी औजार खरिद				३००	२९८	१००	९९.६०	
	२)कार्यालयको लागि आवश्यक फर्निचर एवं फर्निसिंग				४००	३९९	१००	९९.८६	
	३)भगवान धवन्तरी मुर्ति निर्माण				५००	४९३	१००	९८.७९	
	४)कार्यालय भवनको मर्मत तथा सम्भार				५००	४९३	१००	९८.६४	
	पुँजीगत जम्मा :				१७००	१६८५	१००	९९.१४	

### (समानीकरण अनुदान-चालू)

कार्यक्रम कोड	कार्यक्रम (पुँजीगत खर्च)	शिर्षक	एकाइ	परिमाण	बजेट (रु. हजारमा)	बजेट खर्च रकम	भौतिक प्रगति %	वित्तीय प्रगति %	कैफियत
---------------	--------------------------	--------	------	--------	-------------------	---------------	----------------	------------------	--------

१) आधारभूत तथा अत्यावश्यक औषधि खरिद	२२५२२	पटक ३	२००	२००	१००	१००	
२) क्षारसुत्र कार्यक्रम(सामग्री खरिद तथा संचालन एबम व्यवस्थापन)	२२५२२	पटक ३	६००	६००	१००		
३)स्वास्थ्य प्रवद्रनका लागि जीवनशैली परिवर्तन कार्यक्रम तथा योग	२२५२२	पटक ५	५००	५००	१००	१००	
४) पंचकर्म/पुर्बकर्म कार्यक्रम(सामाग्री खरिद ,संचालन एवम व्यवस्थापन	२२५२२	पटक १	१००	१००	१००	१००	
५) प्रयोगशाला संचालनको लागिआवस्यक पर्ने उपकरण,रियजेंट र किट खरिद	२२५२२	पटक ३	२००	२००	१००	१००	
६)स्थानीय तहको सहकार्यमा परम्परागत स्वास्थ्यकर्मीहरूलाई जडीबुटीहरूको, पहिचान, संरक्षण, प्रयोगका लागि अभिमुखीकरण कार्यक्रम	२२५२२	पटक २	२००	२००	१००	१००	
७)जेष्ठ नागरिक अरोग्य सेवा कार्यक्रम	२२५२२	पटक ६	३००	३००	१००	१००	
८)महिला स्वास्थ्यस्वयंसेविकाहरूका लागि आयुर्वेद सम्बन्धि अभिमुखीकरण	२२५२२	पटक ३	३००	२९९	९९.९७	१००	
९) संगठित रुपमा योग	२२५२२	पटक २	१००	९९	९९.१५०	१००	
१०) बिद्यालय आयुर्वेद तथा योग शिक्षा	२२५२२	पटक ३	५००	५००	१००	१००	

बार्षिक लक्ष्य अनुसार सम्पादन हुन नसकेका कार्यक्रमहरू

क) कार्यालयलाई प्रदेशबाट प्राप्त सम्पादन हुन नसकेका कार्यक्रमहरूको बिबरण

क्र स	कार्यक्रम शिर्षक	सम्पादन हुन नसकेका कार्यक्रमहरूको बिबरण	गरिएका प्रयासहरू	सम्पादन हुन नसकेका कारणहरू	कैफियत
		नभएको			

ख) कार्यालयलाई संघीय सरकारबाट प्राप्त सम्पादन हुन नसकेका कार्यक्रमहरूको बिबरण

क्र स	कार्यक्रम शिर्षक	सम्पादन हुन नसकेका कार्यक्रमहरूको बिबरण	गरिएका प्रयासहरू	सम्पादन हुन नसकेका कारणहरू	कैफियत
		नभएको			

माहामारी ब्यबस्थापनमा गरिएका प्रयासहरू

रोगलाई फेरी कहिल्यै उत्पन्न हुन नदिने किसिमका अपुनर्भव चिकित्सा जस्तै अग्निकर्म, क्षारकर्म, पञ्चकर्म, योग आदि।

रोगको रोकथाम तथा निवारण स्थानिय स्रोत साधनबाटै प्रयोग गर्न जोड दिने हुनाले स्वास्थ्य क्षेत्रमा आर्थिक भार कम गर्न मद्दत पुग्ने योग, ध्यान, सदवृत्त/सदाचार पालनबाट स्वस्थ व्यक्ति स्वस्थ समाज र आदर्श विचारहरूको विकास हुने।

स्वास्थ्य रक्षात्मक प्रवर्धनात्मक र उपचारात्मक उपायको अवलम्बन एकै संस्थाबाट हुनु

समस्या तथा चुनौतीहरू

जिल्ला तहबाट प्रदान गरिने न्युनतम सेवाका लागि अति आवश्यक विभिन्न स्रोत साधन तथा भौतिक संरचनाको

अभाव जस्तै व्यवस्थित योगहल, आवास, भण्डार औषधि निर्माणशाला आदि।

जनशक्तिको अपर्याप्ता

औषधिको अभाव

चारपाग्रे सवारी साधनको अभाव

विमामा आवद्ध नहुनु

कार्यालयका नियमित बैठक निर्णय

हरेक महिनाको ७ गते कार्यालयको नियमित बैठक तथा निर्णयहरू गरिएको

संस्थाका नविनतम प्रयासहरू

१. भिडियो एक्सरे सेवा संचालन गरि हरेक मंगलबार रेडियो लोजिस्टद्वारा सेवा प्रदान गरिएको

२. स्थानीय जडीबुटी संकलन गरी औषधि निर्माण (पंचकर्म/पुर्बकर्मको लागि)
३. piles, fissure, fistula को उपचारको लागि क्षारसूत्रसेवा संचालन गरिएको
४. कार्यालयको परिसरमा सिसिक्यामरा जडान गरिएको
५. प्रयोगशाला अन्तर्गत त्,ज्वबज्ञात्र संचालन(निजि संस्था संग समन्वय गरि कम मुल्यमा)
६. पंचकर्म पुर्बकर्म सेवामा बिरामीहरूको लागि टोकन प्रणालीको ब्यबस्था गरिएको
- ७। नागरिक आरोग्यकेन्द्र समितिहरु,समुहहरु गठन गरिएको र अभिमुखीकरण संचालन गरिएको
८. बिरामीहरूको लागि सानो पुस्तकालयको स्थापना गरिएको
९. ड्रेसिंग ,टाका फुकाल्ने ,नेबुलाईजार सेवा संचालन मा ल्याइएको

## बिबिध

कार्यालयका प्रमुख उपलब्धीहरु

कार्यक्रम कार्यान्वयन एवं सेवा प्रवाहका सबल पक्षहरु :

क्र.सं.	सबल पक्षहरु
१	लक्ष्य अनुसार कार्यक्रमहरु सफलतापूर्वक सम्पन्न गर्नु । Team Work को भावना विकास हुनु । कर्मचारीहरुले आफ्नो जिम्मेवारी अनुसार कार्य गर्नु । सम्बन्धित पक्षसंग समन्वय गरी कार्य गर्नु । तालुक कार्यालयबाट नियमन तथा निर्देशन गर्नु ।
२	नागरिक आरोग्य सेवाकेन्द्र स्थापनाबाट तल्लो तह सम्म आयुर्वेद सेवा पुगेको छ ।
३	आयुर्वेदको प्रचार प्रसार र गुणस्तरीय आयुर्वेद सेवामा विश्वास बढेको छ ।
४	प्रत्यक्ष जनसरोकार राख्ने विषयहरु जस्तै स्वास्थ्य जीवनशैली कार्यक्रमलाई जति सक्दो पहुँच बढाउन T.V, FM, Online, पत्रपत्रिका क्यालेण्डरको माध्यमबाट सुचना सामाग्रीहरु प्रकाशित गरिएको ।
५	ल्याब सेवा सञ्चालन गरिएको ।
६	<b>नसर्ने रोग</b> रोकथाम र व्यवस्थापनका लागि स्थानिय निकायहरूसंग समन्वय गरी गतिविधिहरु संचालन गरिएको ।
७	समग्र आयुर्वेद सेवाप्रति सरोकारवालाहरूको ध्यानाकर्षण भएको र जनचासो बढेको ।

कार्यक्रम कार्यान्वयनमा आइपरेका समस्या, समस्या समाधानका लागि गरिएका उपाय तथा जिम्मेवार तह

क्र.सं.	क्षेत्र	कार्यक्रम कार्यान्वयनमा आइपरेका समस्याहरु	समस्या समाधानका लागि गरिएका उपाय	जिम्मेवार तह
१		सवारीसाधनको कारण दुर्गम स्थानमा कार्यक्रम गर्न नसकिएको ।	सम्बन्धित निकायमा जानकारी, पत्राचार गरिएको	
२		बजेट कम विनियोजनको कारण धेरै area coverage गर्न नसकिएको ।	सम्बन्धित निकायमा जानकारी, पत्राचार गरिएको	
३		कार्यालय भवनको भौतिक अवस्था	सम्बन्धित निकायमा जानकारी, पत्राचार गरिएको	
४		कर्मचारीलाई नियमित तालिमको अभाव	सम्बन्धित निकायमा जानकारी, पत्राचार गरिएको	

५	जनशक्ति अभाव	सम्बन्धित निकायमा जानकारी, पत्राचार गरिएको
---	--------------	--

## सिकिएका पाठहरू

आयुर्वेद सेवा कार्यक्रम सञ्चालनले गर्दा जनमानसमा आयुर्वेद चिकित्सा सेवा प्रति व्यापकता आएको ।  
कार्यक्रम समयमा नै गर्नुपर्ने ।  
समुदाय को आवश्यकता मा बढी केन्द्रित हुनुपर्ने ।  
कम श्रोत साधनमा रहिकन आयुर्वेदका कार्यक्रमहरूलाई जनस्तरसम्म पुऱ्याउन सफल ।  
स्थानिय निकाय र गैर सरकारी संस्थाहरूसँगको समन्वय ।

## भावी कार्य योजना

पंचकर्म सेवालाई अझ विस्तार गर्ने  
शल्य चिकित्सालाई निरन्तरता दिने  
नागरिक आरोग्य कार्यक्रमलाई आझ प्रभावकारी बनाउने  
नमुना जडीबुटी उद्ध्यन निर्माण गर्ने  
गाउँघर तथा सहरी क्लिनिक संचालन गर्ने

## निष्कर्ष र सुझाव

आ.व.७९/८० मा संचालन हुने गरि निर्माण गरिएको कार्ययोजना अनुसार बार्षिक लक्षित कार्यक्रमहरू निर्धारित समयमा सम्पन्न गरिएको छ । यस आ.व. मा वित्तीय प्रगति ९५ .९९% र भौतिक प्रगति १०० % हासिल गरिएको छ। कार्यालयले धेरै नया सेवाहरू विस्तार गरेको छ।तिन तहका सरकार र अन्य सस्थाहरू बीच समन्वय गरि कार्यक्रम संचालन गरिएको छ ।कार्यक्रम संचालन र समन्वयको लागि व्यवस्थापन समितिबाट राम्रो सहयोग भएको छ।आयुर्वेद सेवा कार्यक्रमलाई अझ प्रभावकारी बनाउनको लागि कार्यक्रममा बजेट वृद्धि गर्नु पर्ने देखिन्छ।

## बार्षिक सम्पादित कार्यक्रमहरुको फोटोहरु



## डेङ्ग नियन्त्रण कार्यक्रम



## भिडियो एक्सरे सेवा



## धनवन्तरी जयन्ती



## धनवन्तरी जयन्ती



## वार्षिक समिक्षा कार्यक्रम





जेष्ठ नागरिक आरोग्य कार्यक्रम





विद्यालय आयुर्वेद तथा योग शिक्षा



### जडीबुटी सम्बन्धी अभिमुखीकरण कार्यक्रम

